

KURUMSAL YÖNETİM KAPSAMINDA PAY SAHİPLİĞİ HAKLARININ KULLANILABİLMESİ AMACIYLA ELEKTRONİK GENEL KURUL TOPLANTISININ GÜNCEL MEVZUAT IŞIĞINDA DEĞERLENDİRİLMESİ VE BAZI ÖNERİLER

İrem TORE*

ÖZ

Genel kurul toplantısı yerli, yabancı, bireysel veya kurumsal ayrımı gözetmeksizin tüm pay sahiplerinin şirket yönetimine ilişkin haklarını kullandığı önemli bir organdır. Pay sahiplerinin genel kurula katılımının düşük olması ve iradesini şirket yönetim kuruluna yansıtamaması güç boşluğu sorununa neden olmaktadır. Gelişen kurumsal yönetim anlayışı bu sorunu gidermek adına genel kurula katılımı ve oy hakkı kullanımını kolaylaştıran çözümler gündeme getirmiştir. Bu çalışmanın konusunu 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun güç boşluğu sorununa çözüm olarak getirdiği yeniliklerden biri olan elektronik ortamda genel kurul sistemi oluşturmaktadır. Elektronik genel kurul, pay sahiplerinin genel kurula daha az maliyet ile katılarak haklarını kullanabilmelerine imkan sağlayarak güç boşluğunu azaltır. Pay sahiplerinin genel kurula katılması önündeki zorlukların pozitif hukuk ile azaltılması, yatırımcılar tarafından iyi kurumsal yönetim uygulamasının bir göstergesi olarak algılanmaktadır. Buna rağmen literatürde genel kurul toplantılarının elektronik ortamında yapılması konusu üzerinde yeterince durulduğu söylenemez. Bu çalışmada, Türk Ticaret Kanunu ve ikincil mevzuat ile düzenlenen elektronik genel kurul toplantısının, pay sahipliği haklarının kullanılmasına etkisi incelenmiştir. Çalışmanın sonucu elektronik genel kurul uygulamasının yönetimde oluşan güç boşluğu sorununu çözmek adına önemli bir adım olduğunu fakat mevcut düzenlemenin pay sahiplerinin genel kurula katılma ve haklarını kullanma olanaklarını kısıtladığı noktaların da mevcut olduğu göstermektedir. Bu çalışma, mevzuatımız çerçevesinde yapılan değerlendirmeler sonucunda pay sahiplerinin uygulamada karşılaşılabileceği sorunlara çözüm önerileri sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kurumsal Yönetim, Elektronik Genel Kurul, Pay Sahipliği Hakları.

JEL Kodları: G34, K22

EVALUATION OF THE ELECTRONIC GENERAL ASSEMBLY MEETINGS IN THE LIGHT OF CURRENT LEGISLATION FOR THE USE OF SHAREHOLDER RIGHTS IN THE SCOPE OF CORPORATE GOVERNANCE AND SOME SUGGESTIONS

ABSTRACT

The General Assembly meeting is an important body in which all shareholders, regardless of being domestic, foreign, individual or institutional, exercise their rights regarding the management of the company. Low shareholders' participation in the general assembly and the inability to reflect their consent to the company board of directors cause the power gap problem in the company management. In order to overcome this problem, developing corporate governance approach has brought solutions that facilitate participation in the general assembly and exercise the right to vote. The aim of this study is the electronic general assembly system, which is one of the innovations brought by the Turkish Commercial Code No. 6102 as a solution to the power gap problem. The electronic general assembly reduces the power gap by allowing shareholders to participate in the general assembly and exercise their rights with less cost. Reducing the difficulties of shareholders to attend the general assembly with positive law is perceived by investors as an indicator of good corporate governance practice. Nevertheless, it cannot be said

* Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Uluslararası Ticaret ve Finans Bölümü, Adana, E-posta: itore@atu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-2359-7685>

Kurumsal Yönetim Kapsamında Pay Sahipliği Haklarının Kullanılabilirliği Amacıyla Elektronik Genel Kurul Toplantısının Güncel Mevzuat Işığında Değerlendirilmesi ve Bazı Öneriler

that the electronic general assembly meetings has a sufficient place in the literature. This study examines the effect of the electronic general assembly meeting held by the Turkish Commercial Code and secondary legislation on the exercise of shareholders' rights. The results show that the implementation of the electronic general assembly is an important step in solving the power gap problem in corporate management, in management, but there are also points where the current regulation restricts the possibilities of the shareholders to attend the general assembly and exercise their rights. As a result of the evaluations made within the framework of our legislation, this study aims to offer solutions to the problems that shareholders may encounter in practice.

Keywords: *Corporate Governance, Electronic General Assembly, Shareholder Rights.*

JEL Codes: *G34, K22*

GİRİŞ*

Türkiye Avrupa Birliğine (AB) tam üyelik sürecini hızlandırmak adına 2001 yılında AB ile katılma ortaklığı anlaşması imzaladı. Bu Anlaşma Türkiye'nin hukukî altyapısının Birliğe uyumunu sağlayacak düzenlemeleri içermektedir. Anlaşmanın şirketler hukuku faslına uyum sağlamak için 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, bu Kanun'un Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun ve diğer ilgili mevzuatları kabul edildi. Şirket yönetim modellerinden biri olan kurumsal yönetim, şirketler hukukunun temel kaynağı 6102 Sayılı TTK'nin temel anlayışını oluşturmaktadır. Fakat ne TTK ne de diğer düzenlemeler kurumsal yönetim kavramını tanımlamamaktadır. Kurumsal yönetim, şirket faaliyetlerinden kar elde etmek ve ortaklara dağıtmak anlayışı ile şekillenen geleneksel yönetim anlayışının ötesinde, tüm menfaat sahiplerinin haklarını korumayı amaçlayan ilkeler bütünü olarak tanımlanabilir (Adıgüzel, 2017, s.71). Bu ilkeler anonim ortaklık yönetiminde önem arz etmektedir. Anonim ortaklıklar, küçük tasarrufların bir araya getirilmesi ve pay sahiplerinin sınırlı sorumluluğu ilkesi çerçevesinde kâr elde etmek amacı ile kurulan tüzel kişiliklerdir. Pay sahipleri şirketi yönetme görevini yönetim kuruluna devrederler. Yönetim kurulunun faaliyetlerinin sonucu ise tüm pay sahiplerini etkiler. Pay sahipleri şirket yönetimine ilişkin haklarını genel kurul toplantıları aracılığı ile kullanırlar. Şirket yönetimine dair önemli kararların alındığı genel kurul şirketin en geniş yetkilere sahip zorunlu organlarından biridir ve her bir pay sahibi toplantıya katılarak toplantıda oy kullanma hakkına sahiptir. Bu bağlamda, genel kurul pay sahipleri için büyük önem taşır çünkü yönetim kurulunun faaliyetleri ile ilgili bilgi edinme ve inceleme hakkı genel kurul toplantılarına katılma ile doğar. Pay sahipliğinden doğan haklarını kullanabilmesi ve kurumsal yönetimin hesap verebilirlik ve eşitlik ilkelerinin uygulanması adına pay sahibinin genel kurul toplantısına asaleten veya vekaleten katılması önemlidir.

Sermayenin sınır ötesi hareket imkânı bulduğu günümüzde anonim ortaklıklarda pay sahibi sayısı oldukça fazladır. Pay sahiplerinin genel kurula katılarak yönetsel haklarını kullanması bir kurumsal yönetim ilkesidir. Ancak, şirket açısından bütün pay sahiplerini toplantıya çağırma ve genel kurul için sağlıklı fiziki ortam oluşturmak zordur. Bunun yanı sıra pay sahiplerinin şirket yönetimi konusundaki bilgisizliği, toplantıya katılma maliyeti gibi etkenlerden dolayı genel kurula fiziken katılımın düşük olması şirket yönetiminde güç boşluğu sorununun ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Tekinalp, 1979, s.6-8). Bu sorun ticari hayatı düzenleyen kurallar bütünü olan hukuk dalının

* Bu makalenin geliştirilmesinde sağladığı katkılardan ötürü Arş. Gör. N. Gizem TORE'ye teşekkür ederim.

İrem Tore

teknolojik gelişmelere ayak uydurma zorunluluğunu doğurmuştur. Güç boşluğu sorununu minimize etmek ve genel kurula katılımı arttırmak amacıyla 6102 Sayılı TTK pay sahiplerinin genel kurul toplantılarına fiziken katılma zorunluluğunu ortadan kaldırmış, elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, oy kullanma ve görüş açıklamayı mümkün kılmıştır.

Bu çalışma TTK ve ikincil mevzuat ile düzenlenen elektronik genel kurul toplantısının pay sahipliği haklarının kullanılmasına etkisini inceleyerek uygulamada karşılaşılabilecek sorunlara çözüm önerileri sunmayı amaçlamaktadır.

ANONİM ŞİRKET GENEL KURULU

Hem özel mülkiyetin halka yayılmasına hem de tek başına işe yaramayan ve atıl durumda bulunan küçük tasarrufların bir araya getirmesi ile büyük sermayeler oluşturulmasına katkıda bulunan anonim şirketler ekonominin önemli bir kurumudur. 6102 Sayılı TTK m. 329 göre anonim şirket; sermayesi belirli ve paylara bölünmüş, pay sahiplerinin sadece taahhüt etmiş olduğu sermaye payı ile ve yalnızca şirkete karşı sorumlu olduğu, borçlarından dolayı sadece malvarlığı ile sorumlu olan şirket olarak tanımlanmıştır. Anonim şirketin tüzel kişiliği vardır. Anonim şirket tüzel kişiliğinden doğan haklarını idare ve temsil organları aracılığı ile kullanır. Şirketin haklarını kazanması ve kullanması için bu organların bulunması zorunludur (Pulaşlı, 2017, s.349). Anonim şirketlerin zorunlu organlarını yönetim kurulu ve genel kurul oluşturur. Pay sahipleri ile olan iç ilişkiler genel kurulca, diğer paydaşlarla olan dış ilişkiler de yönetim kurulunca yürütülür (Moroğlu, 2012, s.5). Anonim şirketlerde temsile yetkili organ yönetim kuruludur. Genel kurul ise çok sayıda birbirini tanımayan pay sahibinin bir araya gelmesi ile oluşan anonim ortaklıklarda pay sahipleri ile şirket arasındaki ilişkiyi kuran organdır. Genel kurulun en önemli işlevi pay sahiplerinin veya temsilcilerinin yönetsel haklarını kullanması için usulüne uygun çağrı üzerine¹ belirli bir gündemi görüşmek ve karara bağlamak için belirlenen zamanda bir araya gelmesi sonucu kararların çıkmasını sağlamaktır (Kaya, 2003, s.211; TTK m.408). Genel kurulun asıl yetkisi, yönetim kurulunun aksine, temsil değil karar almaktır. TTK m.408 genel kurulun karar alabileceği konuları *kanunda veya esas sözleşmede açıkça öngörülmiş haller* olarak düzenlemiş ve sınırlandırmıştır. Poroy vd. genel kurulun devredilmez yetkileri göz önüne alındığında şirketin yapısı, devamlılığı ve faaliyet konusu gibi şirketi ilgilendiren temel konular ile pay sahiplerinin pay sahipliğine bağlı yönetim haklarına yönelik konularda karar verme yetkisinin genel kurula ait olduğu görüşündedir (Poroy, Tekinalp, Çamoğlu, 2012, s.292). Bu sınırlandırma ile genel kurul yetkilendirilmediği herhangi bir konuda karar alamayacaktır (Hamacıoğlu ve Bahtiyar, 2014, s.9).

İstisnai haller dışında anonim şirketlerde genel kurul yılda bir kez toplanır. Esas sözleşmede aksine bir hüküm yoksa genel kurul toplantıları şirket merkezinin bulunduğu yerde yapılır (TTK m.409/3). Tüm pay sahipleri genel kurulun üyesidir ve genel kurul kararlarında oy kullanma hakkına sahiptir. Ancak, TTK m.423'e göre genel kurul

---

¹ TTK m. 416'da belirtilen şartlar sağlandığı takdirde çağrı yapılmadan da genel kurulun toplanması mümkündür.

Kurumsal Yönetim Kapsamında Pay Sahipliği Haklarının Kullanılabilmesi Amacıyla Elektronik Genel Kurul Toplantısının Güncel Mevzuat Işığında Değerlendirilmesi ve Bazı Öneriler

tarafından verilen kararlar toplantıda hazır bulunamayan pay sahipleri hakkında da geçerlidir.

GENEL KURULA KATILMA VE GÜÇ BOŞLUĞU SORUNU

Genel kurullardaki güç boşluğu, pay sahiplerinin toplantılara gelmemeleri nedeni ile kullanılmayan, fakat kararlara ve ortaklığın yazgısına etkili olabilecek miktardaki oylardan doğan yitlik gücün bıraktığı boşluktur (SPK, s.3). Toplantı yerinin uzaklığı, toplantıya katılımın zaman alması, pay sahiplerinin genel kurula katılma maliyetinin yatırımından beklediği getiriden yüksek olması veya toplantıya katılsalar bile alınacak kararda oylarının etkili olmayacağı düşüncesi gibi durumların yanı sıra pay sahiplerinin çoğunluğu toplantıya katılsa dahi ortakların yönetime olan ilgisizliği sonucu oyların bilinçle kullanılmaması gibi durumlar güç boşluğunun nedenleri arasında sayılmaktadır (Tekinalp, 1979, s.7). Meydana gelen güç boşluğu ise, genel kurulun toplanması için zorunlu olan yeter sayısına ulaşılması önünde bir engel oluşturmasının yanında, şirket yönetiminde bir grup azınlık pay sahibinin söz sahibi olarak kurumsal yönetimin asıl sorunu olan yöneticiler ile pay sahipleri arasındaki çıkar çatışmasını ele alan vekalet problemi ve azınlık sayılacak bir grup pay sahibi şirketin malvarlığını diğer pay sahiplerinin çıkarlarını göz ardı ederek kendi çıkarları doğrultusunda yönetmesi gibi sorunların doğmasına neden olur (Berle ve Means, 1932, s.61).

6267 Sayılı eski TTK'de genel kurulun, esas sözleşmede aksine hüküm bulunmadığı takdirde şirketin merkezinin bulunduğu yerde toplanması öngörülmüştür. Bu hüküm toplantının şirket merkezi dışında bir yerde yapılmasına olanak verse de toplantının tek bir yerde *fiziki* olarak yapılması ve haklarını kullanabilmek için pay sahibinin ya da temsilcisinin *fiziki* olarak toplantıda hazır bulunmasını gerektirmektedir. Yani, toplantı şirket merkezi dışında bir yerde yapılabilse bile toplantının aynı anda birden çok yerde veya elektronik ortamda yapılması mümkün değildi. Özellikle yabancı yatırımcılar için bu düzenleme genel kurul toplantısına katılmak için teşvik edici olmaktan uzaktı. Bazı durumlarda pay sahipliği türüne göre genel kurula katılmak için belirli koşulların toplantıdan önce yerine getirilmesi gerekmektedir. Bu durum da fazladan emek ve maliyete neden olmaktadır. Bu konuyla ilgili literatür incelendiğinde, içinde Türkiye'nin de bulunduğu 62 ülkeyi kapsayan bir araştırma, genel kurul toplantısına *fiziki* katılım zorunluluğunun pay sahiplerinin ya da temsilcilerinin oy kullanma yüzdesini negatif etkilediğini göstermiştir (Ararat ve Yurtoğlu, 2013, s.65). Ayrıca, Pulaşlı Türkiye'deki anonim şirketlerde pay sahiplerinin veya temsilcilerinin, hakim hissedar hariç, genel kurula katılımı düşük kaldığını belirtmiştir (t.y., s.16). Bu çalışmaların sonucunda, genel kurulun en önemli işlevlerinden biri olan "pay sahiplerinin oylarını kullanarak kendi çıkarlarını koruması" işlevinin zayıfladığı, ayrıca pay sahiplerinin yöneticileri denetlemekten uzaklaştığı vurgulanmıştır.

Bu bilgiler göz önünde alındığında, genel kurullara katılımı kolaylaştırarak güç boşluğunun giderilmesi için hukuki düzenlemelerin yapılması, şirketlerin sağlıklı bir şekilde karar alması ve varlığını devam ettirmesi açısından önemlidir. Sermaye piyasalarının küreselleşmesi ve teknolojinin hızlı gelişimi de göz önüne alındığında anonim şirket genel kurullarının yapılmasında internetin kullanılması güç boşluğunun

İrem Tore

minimize edilmesine olanak sağlayacak bir çözüm olarak bazı ülkelerde kullanılmaktadır. Türk hukukuna ise bu sistem 6102 Sayılı yeni TTK ile getirilmiştir. Yeni TTK m.409(3), eski TTK m.371 ile aynı şekilde düzenlenmiş, dahası yeni kanun ile pay sahiplerine genel kurullara elektronik ortamda katılma imkanı da verilmiştir.

Şirket hisse senetlerinin uluslararası yatırımcılar aracılığı ile el değiştirmesi uluslararası ticaretin yadsınamaz bir parçasıdır. İşletmelerin ticari ve finansal faaliyetlerinin uluslararasılaşmasının bir sonucu olarak finans sistemleri birbiri ile bağlı hale gelmektedir. Borsalarda işlem yapan yabancı yatırımcı sayısı her geçen gün artmaktadır. Yatırımcılar, yatırım yaparken şirketlerin kamuoyu ile paylaştıkları bilgileri dikkate alırlar. Karşılaştırılabilir, düzenli ve güvenilir bilgiye zamanında ve düşük maliyetle ulaşabilmek pay sahiplerinin şirketin durumunu doğru değerlendirmesine imkan sağlar. Bu durum sadece finansal pazarların değil uygulanan kanunların da uluslararasılaşmasını gerektirmektedir. AB, 2007/36/EC sayılı direktifi ile hem üye ülkeler arasında kanunun uluslararasılaşmasını hem de genel kurullarda kurumsal yönetim ilkelerinin etkin şekilde uygulanmasını amaçlamıştır. Güvenilir yatırım ortamının en etkili şekilde sağlanması için kurumsal yönetim ilkelerinin genel kurula, yönetim kuruluna ve denetlemeye uygulanması gerekir. Bu bağlamda elektronik genel kurul uygulaması uluslararası şirket standartlarına uyum sağlayarak bilgi toplumu anlayışının kanunumuzda yer bulmasına olanak sağlamaktadır. 6102 sayılı TTK'da düzenlenen elektronik genel kurul uygulaması kanunda uluslararası piyasaların kurallarına uygun ticari uygulamalara yer verildiğini göstermektedir.

GENEL KURULUN ELEKTRONİK ORTAMDA TOPLANMASI

Tanım

Elektronik ortamda yapılan genel kurulu tanımlamadan önce ilgili literatürde terminolojik bir bütünlük bulunmadığını görülmektedir. Farklı terminoloji kullanılması uygulamada önem arz etmemekle birlikte kavram bütünlüğünün sağlanması önünde bir engel teşkil etmektedir. Örneğin 6102 Sayılı TTK m. 1527(5) anonim şirket genel kuruluna *elektronik ortamda katılımdan* bahsetmiştir.² Fakat aynı maddenin gerekçesinde *online genel kurul* ifadesi kullanılmış, TTK genel gerekçesinde ise şirketlerde organların *sanal ortamda* toplanabileceklerini ifade etmiştir. *Elektronik genel kurul* ifadesi ise Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan, "Anonim Şirketlerde Elektronik Ortamda Yapılacak Genel Kurullara İlişkin Yönetmelik" ve "Anonim Şirketlerin Genel Kurullarında Uygulanacak Elektronik Genel Kurul Sistemi Hakkında Tebliği"nde kullanılmaktadır. Bu ifadelerin birbiri yerine kullanıldığını görülmektedir (Kaya, 2003; Bilge, 2003; Kayıhan 2004). Terminolojide birlik olmamasının nedeni bu kavramların hukuk kavramından ziyade teknik kavramlar olması ve kanun koyucunun bu kavramlar arasındaki teknik farkları göz önüne almaması ile açıklanabilir. Bu çalışmada genel kurul türleri arasında yapılan ayırmada teknik farklılıklar göz ardı edilerek genel kurulun fiziksel ortamda toplanmayı gerektirip gerektirmemesi dikkate alınmıştır. Güncel kullanımda

² Aynı kullanım için bkn. SerPK. m. 30/5

Kurumsal Yönetim Kapsamında Pay Sahipliği Haklarının Kullanılabilmesi Amacıyla Elektronik Genel Kurul Toplantısının Güncel Mevzuat Işığında Değerlendirilmesi ve Bazı Öneriler

birbirinin eş anlamına tekabül eden bu kavramların hepsini kapsayacak şekilde elektronik genel kurul ifadesinin kullanılması kavramsal bütünlüğü sağlayacaktır.

6102 Sayılı TTK'da genel kurul tanımlanmamış ancak pay sahiplerinin ortaklığa ilişkin haklarını genel kurulda kullanacakları öngörülmüştür. Aynı kanun elektronik genel kurul da tanımlanmamış, TTK m.1527'de anonim şirketlerde genel kurullara elektronik ortamda katılmanın, öneride bulunmanın, görüş açıklamanın ve oy vermenin, fizikî katılımın bütün hukuki sonuçlarını doğurduğu ifade edilmiştir. Hükümde genel kurula elektronik ortamda katılmanın fizikî katılımın ve oy vermenin bütün hukuki sonuçlarını doğuracağı ifade edilmiştir. Böylece, genel kurulun elektronik ortama taşınması ile genel kurulun karakter ve işlevinde bir değişiklik olmayacağını ve pay sahiplerinin toplantıya elektronik ortamda katılarak haklarını kullanabileceklerini öngörmüştür. Kanun'un bu hükmünden yola çıkarak elektronik genel kurul toplantısı şu şekilde tanımlanabilir; hak sahiplerinin veya temsilcilerinin usulüne uygun çağrı üzerine belirli bir gündemi görüşmek ve karara bağlamak amacıyla belirlenen bir zamanda elektronik iletişim araçları ile kurulan bağlantı yoluyla bir araya geldiği ve tüm haklarını bu yolla kullandığı genel kurul toplantısıdır.

Elektronik genel kurulları tanımlarken *sanal genel* kurullara da değinmek gerekir. Sanal genel kurul, fiziki ortamda toplanma olmaksızın, yani toplantıya katılanların yalnızca elektronik ortamda bir araya geldiği ve toplantı öncesi ve sonrası işlemlerin elektronik ortamda yapıldığı genel kurul toplantısıdır (Falcioğlu, 2016, s.53). Yani, elektronik genel kurulda *fiziken katılımı* zorunlu olan kişiler bulunmaktayken sanal genel kurul *fiziki katılımı gerektirmez*. TTK ve elektronik genel kurullarla ilgili ikincil düzenlemeler sanal genel kurula ilişkin bir düzenleme içermemektedir. Bu nedenle TTK'ye göre sanal genel kurul uygulanması önünde bir engel de yoktur. Bu noktada TTK m.407 tartışmaya açıktır. Madde, pay sahiplerinin haklarını genel kurulda kullanacaklarını belirtmiş ve m.1527(5) ile de genel kurula elektronik katılım fiziki katılımın bütün hukuki sonuçlarını doğurur şeklinde tamamlanmıştır. Burada tartışmaya açık olan nokta kanun koyucunun pay sahipleri haricinde toplantıya katılma zorunluluğu bulunan yönetim kurulu üyesi, denetçi, murahhas üyeler ve Bakanlık temsilcisinin toplantıda *hazır bulunma* şartının şekli ile ilgili bir öngöründe bulunmamasıdır. Kanaatimce, kanun koyucu m.1527(5)'de bilinçli bir şekilde fiziksel olarak toplanan genel kurula elektronik ortamda katılmayı işaret etmiştir. Zira aynı maddenin 1. fıkrasında sermaye şirketlerinde yönetim ve müdürler kurulunun tamamen elektronik ortamda yapılabileceği gibi bazı üyelerin fiziken mevcut buldukları bir toplantıya bir kısım üyelerin elektronik ortamda katılması yoluyla da yapılabileceği belirtilmiştir. Buradan anlaşılacağı üzere kanun koyucu düzenlemede yönetim kurulunun *sanal* olarak da icra edilebileceğini işaret ederken genel kurula *elektronik ortamda katılımı* esas almıştır.³ Falcioğlu çalışmasında TTK'de düzenlenen iadeli taahhütlü mektupla çağrı sisteminin genel kurula ait bütün işlemlerin elektronik ortamda yapılmasını öngören sanal kurulu icra etmeye engel teşkil edeceği için Türk hukukunda sanal genel kurul uygulamasının

³ EGK Yönetmeliği ve EGK Tebliği'nin de genel kurul toplantısında bulunması zorunlu olanların toplantıya elektronik ortam aracılığıyla katılımlarına dair bir düzenleme içermemesi de genel kurula elektronik ortamda katılmayı işaret ettiği söylenebilir.

İrem Tore

mümkün olmadığını ifade ederek kanun koyucunun genel kurula *elektronik ortamda katılımı* esas alan görüşünü desteklemiştir (2016, s.53). Özetle, her ne kadar TTK ile sanal genel kurulların icra edilmesi önünde bir engel bulunmasa da kanun koyucu genel kurul toplantıları için fiziksel genel kurulu esas alarak pay sahiplerine genel kurula elektronik ortamda katılma imkanı tanımıştır.

Kanun koyucunun ticaret hukuku alanında yaptığı reformlarda Avrupa'da ortaya çıkan yenilikler etkili olmuştur. Genel kurul icra edilirken elektronik ortamdan yararlanılması İletişim teknolojisinin hızla geliştiği bazı Avrupa ülkelerinde 2000 yılından itibaren hız kazanmıştır. Bu nedenle, genel kurula elektronik katılmaya yönelik Avrupa'daki düzenlemelerin ele alınması 6102 Sayılı TTK ile getirilen değişiklikleri değerlendirmek yönünden yararlı olacaktır.

Yabancı Hukuk Sistemlerinde Elektronik Genel Kurul

Avrupa Birliği'nde elektronik genel kurul 2007/36/EC sayılı '*Pay Senetleri Borsada Kote Edilmiş Anonim Şirketlerde Pay Sahiplerinin Belirli Hakları Kullanmasına İlişkin Direktif*' ile düzenlenmiştir. Bu direktif ile üye ülkelerin iç hukuklarının uyumlaştırılması sağlanarak internet üzerinden genel kurul yapılmasının asgari koşulları belirtilmiş ve pay sahipliği hakları konusunda düzenleme yapmıştır. Direktif m.8 genel kurula elektronik ortamda katılımı düzenlemektedir. Üye devletlerin, şirketlerdeki pay sahiplerinin genel kurul toplantılarına, fiziki veya elektronik ortamda, katılımının sağlanmasının önü açılmıştır. Yani, üye ülkelere pay sahibinin genel kurula, ister şahsen ister vekil aracılığı ile elektronik katılımın önündeki her türlü engelin kaldırılması direktifi verilmiştir. Buna ek olarak genel kurula katılmak amacıyla elektronik araçların kullanımı ancak amaca yönelik olduğu takdirde pay sahibinin belirlenmesi ve haberleşme güvenliğinin sağlanması amacı ile kısıtlamalara tabi tutulabilecektir (2007/36/EC sayılı Direktif m.8).

Almanya, şirketlerde şeffaflık, bilgi alma, denetim gibi kurumsal yönetimi yakından ilgilendiren konularını ilk benimseyen ülkelerdendir. 2000'li yılların başında şirketler hukukunun modernleşmesi adına başlatılan reformlar pay sahiplerinin 'bilgi alma' ve 'karar verme' işlevleri dikkate alınarak düzenlenmiştir. Bu bağlamda 2001 yılında yürürlüğe giren 'Gesetz zur Namensaktie und zur Erleichterung der Stimmrechtsausübung' ile 2002 yılında yürürlüğe giren 'Gesetz zur weiteren Reforms des Aktien-und Bilanzrecht, zu Transparenz und Publizität' elektronik genel kurulun temelini oluşturan kanunlar olarak kabul edilmektedir (aktaran Pulaşlı, t.y., s.34). Her ne kadar bu düzenlemeler ile elektronik ortamda genel kurulun altyapısı oluşturulsa da pay sahibinin oy hakkı ve görüş bildirme gibi aktif haklarını kullanmasına ilişkin yasal düzenlemenin eksikliği pay sahibinin toplantıya yine fiziksel olarak katılımını gerektirmekteydi (Yayla, 2013, s.31). Bu nedenle Alman hukukunda elektronik genel kurulun yapılmasına ve internet üzerinden oy kullanımına olanak sağlayarak genel kurulun işlevini yerine getirmesine hukuki dayanak teşkil eden en kapsamlı yasa 2009 yılında yürürlüğe giren 'Gesetz zur Umsetzung der Aktionarsrechterrichtlinie'dir. Bu kanun sayesinde pay sahiplerinin elektronik genel kurul toplantısına katılımı ile aktif kullanılan hakları düzenlenerek elektronik genel kurul uygulamasının önü açılmıştır.

İngiltere de 2007/36/EC sayılı direktifi temel alarak 2009 yılından beri elektronik genel kurul yapabilmektedir. Fiziken aynı mekanda bulunmayan kişilerin elektronik

Kurumsal Yönetim Kapsamında Pay Sahipliği Haklarının Kullanılabilirliği Amacıyla Elektronik Genel Kurul Toplantısının Güncel Mevzuat Işığında Değerlendirilmesi ve Bazı Öneriler

yöntemler kullanarak genel kurula katılma, oy kullanma ve görüş açıklamasını öngören düzenleme halka açık anonim şirketler için zorunlu, halka açık olmayan anonim şirketler içinse isteğe bağlı bir haktır.

İsveç hukuku ise genel kurul toplantılarının yalnızca fiziksel ortamda yapılmasına izin vermektedir. 2006 yılında yürürlüğe giren İsveç Şirketler Kanunu halka açık şirketlerin genel kurullarının internet üzerinden yayınlanmasına izin vermektedir. Ancak, pay sahipleri bu yayını yalnızca izleyebilirler. Oy kullanmak veya görüş bildirmek isteyen pay sahipleri fiziksel olarak yapılan toplantıya katılmak zorundadırlar (Yayla, 2013, s.35).

Norveç hukukunda elektronik genel kurul şirket iradesine bırakılmıştır. Yani, yasal bir zorunluluk değildir. Şirket sözleşmesinde aksi öngörülmemiş ve şirketin altyapısı elektronik genel kurul yapmak için uygunsa, pay sahiplerine genel kurula elektronik katılım hakkı tanınabilir (Eyüboğlu, 2019, s. 48).

Danimarka Halka Açık Şirketler Kanunu ise elektronik genel kurulun yanı sıra sanal genel kurulun yapılmasına da olanak sağlamaktadır (Eyüboğlu, 2019, s.44). Elektronik genel kurul yapılabilmesi için şirketin esas sözleşmesine, pay sahiplerinin çoğunluğunun onayı ile buna dair bir hüküm eklenmelidir. Ancak, pay sahiplerinin en fazla %25'nin de bu karara karşı çıkmamış olması gerekir. Sanal genel kurul ise daha sıkı şartlara bağlanmıştır. Esas sözleşmeye sanal genel kurulun yapılabileceğine dair hüküm eklenmesi için *sermayenin en az üçte ikisini temsil eden pay sahiplerinin katıldığı genel kurul toplantısında toplantıya katılanların üçte ikisinin olumlu oyu ile alınan bir genel kurul kararı gerekir. Ayrıca söz konusu genel kurul kararında ne tür elektronik sistemlerin kullanılacağı da belirtilmeli ve bu sistemlere şirket ana sözleşmesinde yer verilmelidir* (Yayla, 2013, s. 38).

Amerikada her eyaletin farklı hukuk sisteminin olması farklı eyaletlerde farklı genel kurul uygulaması olmasına neden olmaktadır. Mevzuatında elektronik genel kurul düzenlemesi bulunan eyaletler ya bu konuda açık bir şekilde düzenleme yapmışlar ya da açık bir düzenleme bulunmamasına rağmen elektronik genel kurula engel teşkil edecek hükümlere yer vermemişlerdir. Yapılan araştırmalar 2009'dan bugüne ABD'de de yapılan elektronik genel kurulların her sene arttığını göstermektedir (Eyüboğlu, 2019, s.45).

Türk Hukuk Sisteminde Elektronik Genel Kurul Toplantısı

Türk hukukunda elektronik ortamda yapılan genel kurul toplantısının temel düzenlemesi TTK m. 1527'ye göre yapılmıştır. Bu düzenleme, 6762 sayılı eski TTK'deki düzenlemeden farklı olarak, pay senedi borsada işlem gören anonim şirket genel kurullarının elektronik ortamda yapılmasını zorunlu hale getirmiştir. Ayrıca, pay senedi borsada işlem görmeyen anonim ortaklıklar için bunu seçimlik bir hak olarak düzenleyerek genel kurul toplantılarının *fiziki* olarak yapılması zorunluluğunu ortadan kaldırmıştır. Pay senedi borsada işlem gören anonim şirketler SPKn hükümlerine tabidir. Dolayısıyla, SPKn da elektronik ortamda yapılan genel kurul toplantıları için temel bir düzenlemedir.

Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik ise ikincil

İrem Tore

düzenlemedir. Bu yönetmeliğim 6. maddesine göre elektronik ortamda genel kurul toplantısının yapılması ve karar alınması, Anonim Şirketlerde Elektronik Ortamda Yapılacak Genel Kurullara İlişkin Yönetmelik hükümlerine tabidir. Bu düzenlemeler dışında 29.08.2012 tarihli ve 28396 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan tebliğler de ikincil düzenleme niteliğindedir.

Türk Ticaret Kanunu

Elektronik genel kurulların düzenlendiği TTK m.1527'nin gerekçesinde belirtildiği gibi özellikle yabancı sermayeli şirketlerde önemli bir sorun teşkil eden yönetsel anlamda güç boşluğunun giderilmesi amaçlanmıştır. TTK m. 1527(3)'e göre elektronik genel kurul toplantısının yapılabilmesi için öncelikle şirketin bu amaca özgülenmiş bir internet sitesine sahip olması, elektronik ortam araçlarının etkin katılmaya elverişliliğinin bir teknik raporla ispatlanıp bu raporun tescil ve ilan edilmesi, pay sahibinin bu yolda talepte bulunması ve oy kullananların kimliklerinin saklanması şarttır.

Elektronik genel kurul toplantı sistemi vasıtasıyla genel kurula katılım fiziki katılımda olduğu gibi öneride bulunma ve oy vermenin bütün hukuksal sonuçlarını doğurur. Bu hükmün uygulanması esasları Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca hazırlanan yönetmelikle belirlenmiştir. Yönetmelik, genel kurula elektronik ortamda katılmaya ve oy vermeye ilişkin esas sözleşme hükmünün örneğini içerir. Anonim şirketlerin yönetmelikten aynen aktarılacak olan bu hükümde değişiklik yapamayacağı da m.1527(5) ile hükme bağlanmıştır. Bu yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile birlikte genel kurullara elektronik ortamda katılma ve oy kullanma sisteminin uygulanması, pay senetleri borsaya kote edilmiş şirketlerde zorunlu hâle gelmektedir. Pay senedi borsada işlem görmeyen anonim şirketlerin elektronik genel kurul toplantısı yapabilmeleri için esas sözleşmelerinde bu konuda bir hüküm bulunması gerektiği hükmedilmiştir. Elektronik ortamı kullanmak isteyen pay sahiplerini elektronik posta adreslerini şirkete bildirmekle yükümlüdürler.

TTK m.1527 pay sahiplerinin genel kurul toplantılarına katılımını sağlamak adına isabetli bir düzenleme olmuştur. Ancak, ele alınan tüm ticari işletmelerin organları tarafından düzenlenen elektronik kurulların tek bir madde altında ele alınması bu düzenlemenin eleştirilmesine neden olan bir konudur (Bahtiyar, 2013, s.118-125). TTK m.1527'nin hangi hükümlerinin anonim şirket genel kurullarına uygulanacağını anlaşılması güçtür. Ayrıca, genel kurula katılım kurumsal yönetim ilkeleri gereğince pay sahibi esas haklarındandır. TTK'de de genel kurula katılım anonim şirket hükümleri arasında pay sahibi kişisel hakkı olarak düzenlenmiştir. Doktrinde anonim şirket elektronik genel kurul düzenlemesinin de bu başlık altında ele alınması gerektiği kanun sistematigi açısından daha uygun olacağı dile getirilmiştir (Ulaş, 2005, s.198). Pay sahibinin genel kurula katılma hakkı dar anlamda genel kurula katılarak pay sahibinin yönetime katılma hakkını ifade etse de geniş anlamda pay sahiplerinin eşit işleme tabii tutulması, bilgi alma ve inceleme hakları dolayısıyla şeffaflık ve azınlık haklarını da kapsamaktadır. Bu nedenle elektronik genel kurula ilişkin hükümlerin de TTK'nin anonim şirket genel kurul hükümlerini düzenleyen başlığı altında ayrıca yer bulması gerektiği düşünülmektedir. Böylece m.1527'nin lafzi karışıklığı bertaraf edilerek anonim şirketler açısından uygulamanın nasıl olması gerektiği kanun ile açık hale getirilebilir.

Kurumsal Yönetim Kapsamında Pay Sahipliği Haklarının Kullanılabilmesi Amacıyla Elektronik Genel Kurul Toplantısının Güncel Mevzuat Işığında Değerlendirilmesi ve Bazı Öneriler

Sermaye Piyasası Kanunu

30.12.2012 tarihli ve 28513 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu m.30(5)'e göre *payları kayden izlenen anonim ortaklık genel kurullarına elektronik ortamda katılım, Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK) tarafından sağlanan elektronik ortam üzerinden gerçekleştirilir*. Bu hüküm ile halka açık anonim şirketlerde yapılan genel kurulun MKK tarafından sağlanan elektronik sistem ile yapılması zorunlu hale gelmiştir.

Anonim Ortaklıkların Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik (GKBT Yön.)

TTK m.1527'nin gerekçesinde elektronik genel kurula ilişkin ilkelerin hayata geçmesinin Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca hazırlanan Anonim Şirketlerde Elektronik Ortamda Yapılacak Genel Kurullara İlişkin yönetmelikle sağlanacağı belirtilmiştir. Elektronik ortamda genel kurul toplantısının yapılması ve karar alınmasının bahsi geçen yönetmelik hükümlerine tabi olduğu kabul edilerek anılan yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik hükümleri kıyasen uygulanacağı belirtilmiştir. TTK m.1527'ye kıyasla bu yönetmeliğin daha kapsamlı düzenlendiği söylenebilir.(Bkn. GKBT m.10/1, 14/2, 28/6, 29/4)

Anonim Ortaklıklarda Elektronik Ortamda Yapılacak Genel Kurullara İlişkin Yönetmelik (EGK Yön.)

Anonim ortaklıklarda elektronik ortamda yapılacak genel kurullara ilişkin yönetmelik TTK m. 1527'de bahsi geçen yönetmelik olup elektronik genel kurul hakkında temel özellikleri içeren detaylı bir ikincil düzenlemedir. EGK Yön. TTK'nın bilgi toplumu amacına da hizmet etmektedir. Yönetmelik, anonim şirket genel kurul toplantılarına elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy kullanmaya ilişkin usul ve esasları, genel kurullara elektronik ortamda katılmaya ve oy vermeye ilişkin esas sözleşme hükmünün örneğini, oyun hak sahibi veya temsilcisi tarafından kullanılmasının esaslarını, Elektronik Genel Kurul Sisteminin işleyiş esaslarını ve bu sistemin katılımcılarının yükümlülüklerini kapsar.

Yönetmelik m.5(1) ise elektronik genel kurul uygulaması zorunlu olan ve uygulamayı tercih eden anonim şirketlerin TTK m.1527 gereğince esas sözleşmelerinde bulunması gereken metni içermektedir. Esas sözleşmelerinde bu metni eklemeyen anonim şirketler elektronik ortamda genel kurul toplantısı düzenleyemez. Esas sözleşmelerinde bu hüküm bulunan anonim şirketler ise pay sahiplerinin genel kurula elektronik ortamda katılabilmesi ve oy kullanabilmesini sağlama yükümlülüğü altına girmiş olurlar (Altaş, 2016, s.160). Yönetmelik m.6-7, TTK gereğince genel kurulun yapılması için zorunlu olan çağrıların, genel kurul öncesi pay sahiplerine sunulması zorunlu olan belgelerin genel kurulda kullanılan öneride bulunma, görüş açıklama ve oy kullanma gibi hakların elektronik ortamda nasıl kullanılabileceğine ilişkin esaslar belirlenmiştir.

İrem Tore

Anonim Ortaklıkların Genel Kurullarında Uygulanacak Elektronik Genel Kurul Sistemi Hakkında Tebliğ (EGK Tebliği)

Kanun ve yönetmeliklerin düzenlemediği elektronik genel kurul sisteminin kuruluşu, işleyişi ile sistemin teknik ve güvenlik kriterlerini belirlemek amacıyla bu tebliğ hazırlanmıştır. 11 maddeden oluşan tebliğ genel kurul toplantısına katılım şeklinin şirkete bildirimini, elektronik genel kurul sistemine giriş süresi, pay sahibinin toplantı sisteminde görüşünü açıklama ve oy kullanma şekli ile süresi, elektronik genel kurul sisteminin tescil ve ilân şekli ve teknik hususlar ve güvenlik kriterlerini düzenlemektedir.

Kurumsal yönetimin önemli bir ayağı olan pay sahiplerinin bilgi edinme hakkını kullanmayı kolaylaştıran genel kurulların elektronik ortamda yapılmasına izin veren düzenlemeler Türk mevzuatı açısından yenilikçi bir yaklaşım sergilemektedir. Ancak, konunun TTK m.407 ila 451 arasında düzenlenen Genel Kurul başlığı altında ele alınmayıp Elektronik ortamda kurullar başlıklı 1527. Maddesinde, kanaatimce, anlaşılması güç bir şekilde düzenlenmesi ve TTK, yönetmelik ve tebliğlerde mükerrer düzenlemelerin bulunması mevzuatı karmaşık hale getirmektedir.

Elektronik Genel Kurulun İşleyişi

Genel kurulun işleyişi TTK'nin ilgili hükümlerinde düzenlenmiştir. Ancak, halka açık anonim ortaklıklar için SPKn ilgili hükümleri uygulanır. Bu bölümde güç boşluğu sorununun önüne geçilmesinde elektronik genel kurulla ilgili mevzuatta yapılan düzenlemeler üzerinde durulacaktır.

Öncelikle, elektronik genel kurul sistemini kullanacak olan anonim ortaklıklar ve pay sahipleri Merkezi Kayıt Kuruluşu tarafından kullanıma sunulan e-MKK bilgi portalına üye olmak zorundadır. Sisteme kayıt olmak için bir süre öngörülmediğinden herhangi bir zamanda kayıt olmak mümkündür.

Genel kurul usulüne uygun yapılan çağrı ile başlar. Elektronik genel kurul sistemi üzerinden yapılacak olan toplantı çağrısına ilişkin hüküm, EGK Yön. m.6'da yer almaktadır. Bu yönetmelik TTK m.414'e atıf yaparak genel kurul çağrısının pay sahiplerine veya temsilcilerine yöneltilmesi için Elektronik Genel Kurul Sistemi'nde yayınlanmasını zorunlu kılmıştır. Çağrı ilanının, fiziksel genel kurul çağrı ilanı ile uyumlu olması adına TTK m.414 gereği Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayınlandığı gün ile toplantı günü arasındaki en az iki haftalık süre boyunca erişime hazır bulundurulması gerekmektedir. Çağrının elektronik genel kurul sistemi üzerinden yapılması gerektiği GKBT Yön. m.10/1'de de belirtilmiştir. Çağrının içeriği TTK m.414'e paralel olarak GKBT Yön. m.11 ile düzenlenmiştir.

EGK Yön. 7 ve EGK Tebliği m.4'e göre genel kurula katılım tercihlerini şirkete bildirmek hak sahibinin yükümlülüğüdür. EGK m.7(1) hükmü gereğince genel kurula elektronik ortamda şahsen veya temsilcileri aracılığıyla katılmak isteyen hak sahipleri bu yükümlülüğünü Elektronik Genel Kurul Sistemi (EGKS) üzerinden gerçekleştirir. TTK m.446 genel kurula katılacak kimselerin yetkisiz olması veya hak sahibinin katılımına haksız olarak izin verilmediği hallerde genel kurul kararının iptaline neden olabileceğini hükmetmiştir. Bu nedenle, şirket, bildirim sahibinin genel kurula katılma hakkı olup olmadığını incelemekle yükümlüdür. Ayrıca, genel kurul toplantısına elektronik ortamda

Kurumsal Yönetim Kapsamında Pay Sahipliği Haklarının Kullanılabilirliği Amacıyla Elektronik Genel Kurul Toplantısının Güncel Mevzuat Işığında Değerlendirilmesi ve Bazı Öneriler

katılacağını bildiren hak sahibinin bu tercihinin ancak EGKS üzerinden değiştirilebilmesi mümkündür. Elektronik ortamda katılma yönündeki bu talebini geriye almayan hak sahibi veya temsilcisi genel kurul toplantısına fiziken katılamaz.(EGK m.7(5))

Başvuran kişilerin hak sahibi olup olmadığının belirlenebilmesi için hak sahibinin ortaklığa yapması gereken bildirim, süreye bağlanmıştır. Payları MKK tarafından izlenen ortaklıklar için bildirim süresi genel kurul tarihinden önceki gün sona erer. Payları MKK tarafından kayden izlenmeyen ortaklıklarda ise hak sahibi, tercihinin, genel kurul tarihinden iki gün öncesine kadar ortaklığa bildirmek zorundadır (EGK Teb. m.4/1).

Şirketler hukukunda pay sahibinin bilgi alma hakkının finansal bilgiler bağlamında önem arz ettiği söylenebilir. Şirketin finansal durumu hakkında zamanlı ve güvenilir bilgiye sahip olan pay sahibi pay sahipliğinden doğan haklarını bilinçli şekilde kullanabilir. Bilgi alma hakkının korunması özellikle azınlık pay sahibinin çoğunluk pay sahibine ve şirkete karşı korunmasını sağlamaktadır (Öztek, 1986, s. 301). Pay sahipleri bilgi alma hakkını aktif ve pasif şekilde kullanabilirler. Pasif bilgi alma hakkı pay sahibi tarafından herhangi bir talepte gerek kalmaksızın şirket tarafından açıklanan finansal tabloların, konsolide finansal tabloların, yönetim kurulu yıllık faaliyet raporunun, denetleme raporlarının ve yönetim kurulu kar dağıtım önerisinin incelenmesidir (TTK m. 437/1, ETTK m. 362). EGK Yön. m.6 ilgili belgelerin TTK'de öngörülen süreler içerisinde şirket tarafından, güvenli elektronik imzayla imzalanmış şekilde elektronik genel kurul sisteminde erişime hazır bulundurulmasını hükmetmiştir. Bu hüküm şirketler hukuku açısından bir yeniliktir. Eski TTK m.362 ilgili belgelerin şirketin merkez ve şubelerinde pay sahibi incelemesine izin vermektedir. Belgelerin elektronik genel kurul sistemi üzerinden yayınlanarak genel kurula ister fiziken ister elektronik katılacak pay sahiplerine açılması kurumsal yönetim ilkelerinden sadece şeffaflık ilkesinin değil, eşit işlem ilkesinin de bir gerekliliğidir. Böylece, elektronik toplantı sistemine kayıt yaptıran tüm hak sahipleri, sistemde erişime açık olan belgeleri buldukları yerden inceleyebilme imkânı bulacaktır.

Kurumsal şeffaflığı şirket kültürü haline getirmek için 6102 sayılı TTK bilgi alma hakkının kapsamını genişleterek pay sahiplerinin şirket hakkında soru sorarak aktif şekilde bilgi almasının da önünü açmıştır (TK m.437/6). TTK m.437 soru sorma hakkını genel kurul toplantısına katılan tüm pay sahiplerine tanımıştır. Yani, hüküm fiziken veya elektronik katılımlı hak sahipleri arasında bir ayırım yapmamıştır. Zaten böyle bir ayırım eşitlik ilkesine ters düşeceğinden kurumsal yönetim ilkeleri ile uyumsuzdu. Her ne kadar kanun metninde böyle bir ayırma gidilmese de toplantıya elektronik genel kurul sistemi üzerinden katılacak olan hak sahiplerinin soru sorma hakkını nasıl kullanacağına dair mevzuatta bir hüküm bulunmamaktadır. EGK Teb. m.6 hak sahibinin görüşülmekte olan gündeme ilişkin görüşünü her bir gündem maddesi için en fazla iki adet ve her bir görüş en fazla 600 karakter olmak şartıyla yazılı olarak bildirebileceğini düzenlemiştir. Bu düzenleme soru sorma ve bilgi edinme hakkını kısıtlamaktadır.

TTK m.438 pay sahibinin özel denetim isteme hakkını düzenlemektedir. Özel denetim isteme hakkı bilgi edinme hakkının uzantısıdır. Pay oranına bakılmaksızın bilgi alma veya inceleme hakkını daha önce kullanan her pay sahibi belirli olayların özel bir denetimle açıklığa kavuşturulmasını, gündemde yer almasa bile genel kuruldan isteyebilir. Özel denetim isteme hakkı, genel kurula fiziksel veya elektronik ortamda

İrem Tore

katılan ve daha önce bilgi alma veya inceleme hakkını kullanan her pay sahibine tanınmış bir haktır. Genel kurula elektronik ortam aracılığıyla katılan hak sahiplerinin özel denetim isteme hakkı ile ilgili ayrı bir düzenleme EGK Yön. ve EGK teb. bulunmamaktadır. Bu nedenle hak sahipleri özel denetim taleplerini de EGK teb. m.6 kapsamında kullanmaktadırlar. Görüş açıklama hakkının sınırlandırılmış olmasından dolayı ortaya çıkarılabileceği sorunlar değerlendirme bölümünde tartışılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Sermaye piyasalarının gelişimi ile birlikte az ortaklı, aile tipi şirketlerin yerini halka açık anonim şirketler almıştır. Bu durum pay sahipleri ile şirket arasındaki ilişkinin zayıflamasına neden olmuştur. Günümüz teknoloji imkanları da göz önüne alınınca genel kurulun tek bir yerde fiziki olarak toplanması ve pay sahiplerin haklarını kullanmak için bu fiziki toplantıya katılma zorunluluğu özellikle azınlık pay sahipleri açısından rasyonel olmamaktadır. Somut bir örnekle açıklamak gerekirse, Adana'da ikamet eden bir yatırımcının İzmir'deki veya İngiltere'deki bir şirketin genel kurul toplantısına katılması için yapacağı masraf, yatırımdan elde edeceği getiriden oldukça fazla olabilecektir. Zaten böyle bir uygulama kurumsal yönetim anlayışı ile çelişmektedir. Zira, halka açık anonim ortaklıklar açısından pay sahipliği haklarının kullanımının kolaylaştırılması zorunlu bir kurumsal yönetim ilkesi olarak düzenlendiğini belirtmek gerekir.

Yatırımcıların şirketlere uzun dönemli finansman sağlaması için en temel etken şirketlerin kendi çıkarları doğrultusunda yönetilmesidir. Bu nedenle şirket ile yatırımcı arasındaki ilişki sadece bir kar payı ilişkisi değil, aynı zamanda yönetsel bir ilişkidir. Şirket yönetimi ile pay sahipleri arasında uzun dönemli bağ genel kurul aracılığı ile kurulur. Fakat, toplantı yerinin uzaklığı, zamansızlık, bilgi eksikliği ve katılım masrafları gibi nedenlerden dolayı bu toplantılara az sayıda pay sahibinin katılmasının sonucu olarak katılım oranının düşük olduğu görülmektedir (Yılmaz, 2017, s.187). Genel kurul yeter sayısına ulaşamadığı için toplanamamakta ya da toplansa dahi, yönetim bir grup azınlığın hakimiyetine girebilmektedir. İkinci ihtimalin varlığı halinde, bu grup dışında kalan pay sahipleri tamamen şirket yönetimi dışında kalabilmektedir. Genel kurulda kullanılan her oyun yönetimi etkileme potansiyeli vardır. Bu nedenle, şirketlerin kendi çıkarları doğrultusunda yönetilmesini isteyen pay sahiplerinin genel kurula katılarak oy kullanmaları önem arz etmektedir. Ancak, yukarıda sayılan nedenlerden dolayı pay sahipleri toplantıya katılıma karşı ilgisiz kalmaktadırlar. Elektronik genel kurul, yönetsel anlamda ortaya çıkabilecek bu soruna ilişkin toplantı yerinin uzaklığı, zamansızlık, bilgi eksikliği ve katılım masrafları gibi nedenleri önemli ölçüde ortadan kaldırarak pay sahipleri ile yönetim arasındaki etkileşimin sağlanmasında avantaj sağlar.

Genel kurulun elektronik olarak yapılması pay sahiplerinin yanı sıra şirket açısından da maliyetleri azaltır. Öncelikle, pay sahiplerinin daha kapsamlı kurumsal bilgilere zamanında ve daha az maliyetle ulaşmasını sağlayarak sermaye maliyetini düşürür. Tüm sürecin elektronik ortamda yürütülmesi, şirketlerin pay sahipleri ile iletişim için yüklenmek zorunda oldukları dökümantasyon masrafını da uzun dönemde en aza indirecektir (Boros, 1999, s.18). Türkiye'de elektronik genel kurulun etkinliğinin incelendiği bir çalışmanın sonucu yöneticilerin elektronik genel kurul yapılması için hazır bulunması gereken teknik alt yapının şirketlerin masraflarını arttırmadığını ve alt yapı

Kurumsal Yönetim Kapsamında Pay Sahipliği Haklarının Kullanılabilirliği Amacıyla Elektronik Genel Kurul Toplantısının Güncel Mevzuat Işığında Değerlendirilmesi ve Bazı Öneriler

yeterliliklerinin ise şirketler için gereksiz bir yük oluşturmadığını belirtmişlerdir (Karayel ve Koçak, 2015, s.106).

Gelişen internet teknolojisi belge ve görüntü transferini, kolay, ucuz ve yaygın bir duruma getirmiştir. Bu teknoloji pay sahiplerine şirketlerin genel kurul toplantılarına istedikleri yerden bağlantı kurarak katılabilme imkanı vermektedir. Elektronik genel kurulun kurumsal yönetim kapsamında pay sahipliği haklarının kullanılabilirliği açısından önemi şu şekilde sıralanabilir;

- Pay sahiplerinin fiziki ortamda yapılan toplantıya internet erişimi olan her yerden elektronik ortamda katılabilmesi yönetimde ortaya çıkan güç boşluğu sorununa çözüm olacaktır.
- Her pay sahibinin menfaatleri bakımından sonuç doğuran gündeme ilişkin görüş ve önerilerini eş zamanlı olarak belirtebilme imkanı sağlamaktadır.
- Pay sahipleri fiziki ortamda yapılan toplantı yayını canlı izleyip oylarını elektronik ortamda iletebilmeleri her pay sahibinin neredeyse hiçbir maliyeti olmadan en temel pay sahipliği hakkı olan oy hakkını kullanmasına imkan sağlamaktadır.
- Pay sahiplerinin tüm süreçlere ilişkin bilgi alma ve inceleme hakkı başta olmak üzere pay sahipliği haklarının korunması ve kullanılmasının kolaylaştırılmasına imkan sağlamaktadır.
- COVID-19 salgını gibi genel kurula fiziki ortamda katılıma engel teşkil eden durumlarda herhangi bir pay sahibinin toplantıya katılımının engellenmemesi ve şirket işlerinin aksaması için alternatif bir çözüm yöntemidir.

Pay sahiplerinin genel kurula katılmasını kolaylaştıran elektronik ortamda genel kurulun yasal çerçevesi 6102 sayılı TTK m.1527 ile çizilmiştir. Hükmün uygulama esasları ise yönetmelik ve tebliğ ile düzenlenmiştir. Hak sahibinin genel kurula katılmasını, bilgi almasını, inceleme ve soru sorma haklarını kullanmasını zorlaştıran veya engelleyen her türlü düzenleme öncelikle 2007/36/EC sayılı AB direktifine ve kurumsal yönetim ilkelerine aykırıdır. Mevcut düzenlemenin pay sahiplerinin, genel kurula katılma ve pay sahipliği haklarını kullanma olanaklarını kısıtladığı noktalar tartışmaya açıktır. Tartışmaya açık düzenlemeler kanun sistematüğinden kaynaklı olumsuzluklar, elektronik genel kurula katılma beyanına ilişkin olumsuzluklar, pay sahibinin bilgi alma hakkına ilişkin olumsuzluklar ve teknik nedenlerden kaynaklı olumsuzluklar başlıkları altında incelenebilir.

Kanun Sistematüğinden Kaynaklanan Olumsuzluklar

Öncelikle, TTK'nin genel kurul ile ilgili kısmında elektronik genel kurul için ayrı bir düzenleme bulunmamaktadır. Elektronik genel kurul uygulamasının düzenlendiği yönetmelik ve tebliğde sıklıkla TTK'nin genel kurul hükümlerine atıf yapıldığı görülmektedir. Örneğin, kanun koyucu *Genel kurula ilişkin bilgi ve belgelere erişimin sağlanması* başlıklı EGK yön. m.6'da genel kurul çağrısını düzenlemektedir. Fakat, madde metninde sadece TTK m.414'te düzenlenen çağrı usulüne atıf yapılarak çağrı yapılması zorunluluğu vurgulanmış, elektronik genel kurul çağrısının nasıl yapılması gerektiği ayrıca düzenlenmemiştir. Kanun koyucunun mükerrer düzenleme yapmamak

İrem Tore

adına böyle bir yöntem izlediği açıktır. Diğer yandan, toplantı çağrısı pay sahiplerinin toplantıdan haberdar olmasını sağlayan bir bildirimdir. Toplantıda pay sahiplerinin incelemeleri için sunulacak olan belgeler ise pay sahibinin bilgi alma hakkına yöneliktir. Çağrı usulü ile pay sahiplerine sunulacak belgelerin ayrı başlıklar altında ele alınması her iki işlemin de detaylı şekilde düzenlenmesi açısından daha uygun olabilirdi. Nitekim, usulüne uygun yapılmayan çağrı da pay sahibinin toplantıya katılma hakkına engel oluşturduğu söylenebilir. Bu nedenle elektronik genel kurul çağrı usulünün de TTK'de *Genel Kurul* başlığı altında düzenlenerek çağrının kim tarafından, ne zamana kadar, hangi sistem üzerinden yapılacağını açıkça belirtilmesi hem mevzuat bütünlüğü açısından hem de usulüne uygun yapılmayan çağrının önüne geçmek bakımından yerinde olacaktır. Bu hali ile elektronik genel kurula ilişkin mevzuat ayrı bir uygulamanın düzenlenmesinden ziyade fiziksel ortamda yapılan toplantıların tamamlayıcısı niteliğindedir.

Özellikle yabancı ve azınlık pay sahibinin genel kurula katılarak şirket yönetiminde söz hakkı kullanmasını arttırmak amacıyla uygulamaya geçirilen elektronik genel kurul düzenlemesi yatırımcılara güven ortamı oluşturmaktadır. Bu güven ortamı ancak pay sahiplerinin menfaatlerini koruyan, detaylı bir düzenleme ile sağlanabilir.

Elektronik katılımlı genel kurulların amacı pay sahiplerinin genel kurula katılma oranını arttırarak güç boşluğunu gidermektir. Bu amaca hizmet etmek adına, pay sahibinin toplantıya katılım hakkını kullanmasının önündeki sınırlar en aza indirgenmelidir. Bu sınırların en aza indirilmesi için atılacak adımlardan biri pay sahibine elektronik ortamda katılım bildirimini için verilen son mühlet ile toplantı saati arasında geçen süre saatlere düşürülmesi olmalıdır.

Elektronik Genel Kurula Katılma Beyanına İlişkin Olumsuzluklar

Yine, ayrı ve detaylı bir düzenleme bulunmaması sonucu kanunda öngörülen bildirim süreleri pay sahibinin genel kurula katılım hakkını engelleyecek nitelikte belirsizlikler ortaya çıkarabilmektedir. Genel kurula elektronik ortamda katılmak isteyen pay sahibinin bu bildirim yapabileceği son mühlet kanunda belirtilmiştir. Fakat, bildirim süresinin başlangıcına yönelik bir düzenleme yoktur. TTK m.414 fiziki katılımlı genel kurul için ilan toplantı tarihinden en az iki hafta önce yapılacağını öngörmektedir. Elektronik genel kurul için öngörülen süreler de TTK m.414'e paralel olarak düzenlendiği için genel kurula elektronik katılım bildiriminin de bu ilandan itibaren yapılacağı sonucuna varılabilir. Her halükarda bildirim EGKS'den yapılacağı için ortaklık bu sistemi açtığı andan itibaren bildirim süresinin başlayacağı kabul edilerek pay sahibinin haktan yoksun kalmayacağı düşünülebilir. Fakat, aynı yorumu bildirim sürelerinin sona erme anı için yapmak pay sahibinin hak kaybına neden olacaktır. EGK Teb. m.4 bildirim son anı ortaklığın niteliğine göre saat bildirmeksizin toplantıdan önceki gün ve önceki iki gün şeklinde düzenlemiştir. MKK kendi sağladığı sistemde bildirim süresinin son gününde akşam saat 21:00'dan sonra işlem yapılmasına izin vermemektedir. Son bildirim süresinin gün olarak belirtilmesi bir belirsizlik nedenidir. Burada düzenlemenin, örneğin, toplantı saatinden 12 saat önce veya bildirim son günü gece saat 23:59 olarak detaylandırılmasının belirsizliği ortadan kaldıracığı görüşümdedir. Son bildirim süresinin mevzuatta açık bir şekilde belirtilmemesi pay sahibinin genel kurula katılım hakkına

Kurumsal Yönetim Kapsamında Pay Sahipliği Haklarının Kullanılabilmesi Amacıyla Elektronik Genel Kurul Toplantısının Güncel Mevzuat Işığında Değerlendirilmesi ve Bazı Öneriler

haksız olarak müsaade edilmemesi ihtimalini doğuracak ve 2007/36/EC sayılı direktife, TTK m.446 ve kurumsal yönetim ilkeleri ile bağdaşmayacaktır.

Toplantıya katılımın bildirim şekli ise ele alınması gereken başka bir husustur. EGK Yön. m.7/1 hak sahibinin genel kurula elektronik olarak katılma talebini EGKS'den bildirmesine hükmetmiştir. Benzer şekilde halka açık anonim şirketlerde bildirim geri alınması da genel kurul toplantısından bir gün öncesine kadar EGKS üzerinden yapılmaktadır. Elektronik katılım talebini geri almayan hak sahibi toplantıya fiziksel ortamda katılamaz. (EGK Yön. m.7/4) Yönetmeliğin bu hükmü de kurumsal yönetim ilkeleri bakımından isabetli olmamıştır. SPK kurumsal yönetim ilkeleri genel kurula katılım hakkını pay sahipleri arasında eşitsizliğe yol açmadan ve mümkün olan en fazla pay sahibine ulaşmayı sağlayacak şekilde gerçekleştirmeyi öngörmüştür. Genel kurul anonim şirketin zorunlu organlarından olup pay sahibinin genel kurula katılma hakkı esastır. TTK, elektronik genel kurul düzenlemesi ile genel kurula katılmayı değil katılım şeklini opsiyonel hale getirmiştir. Buradaki amaç katılımın önündeki zorluk ve engelleri kaldırmak ve maliyeti düşürmektir. Fakat, EGK yön. m.7/4 ile EGK teb. m. 4/3 bu hakkın kullanılmasını haksız şekilde önlemeye neden olabilir. Pay sahibinin, örneğin teknik bir arıza gibi, öngörülemez nedenlerden dolayı genel kurula belirttiği üzere elektronik ortamda katılamaması ve bu katılımını EGKS üzerinden geri alamaması toplantıya fiziksel olarak katılmasına da engel olmaktadır. Yani, toplantıya elektronik olarak katılacağını bildiren hak sahibi herhangi bir nedenden dolayı elektronik ortamda katılamayıp, toplantı saatinde toplantı yerinde fiziksel olarak hazır bulunsa dahi toplantıya kabul edilmemektedir. Bu hususta göz önüne alınması gereken önemli bir konu katılımın şekli değil katılımcının beyanı olmalıdır. Aksi takdirde, ilgili yönetmelik ve tebliğ TTK m.446'da düzenlenmiş hükme riayet etmemiş olur. Görüldüğü gibi yönetmelik ve tebliğ ile düzenlenen bildirim süresine ve şekil şartlarına, TTK ile herhangi bir kısıtlama getirilmemesi toplantıya katılım önünde engel teşkil edebilmektedir. Pay sahibinin katılım hakkının engellenmemesi ve güç boşluğu sorununun önüne geçilmesi adına hak sahibinin yazılı ya da elektronik katılım beyanının kabul edilerek her iki türlü beyanının da toplantıya katılıma olanak sağlayacak şekilde düzenlenmesi ve şirket tarafından bu başvurunun sisteme tanıtılabilmesinin kanunen önü açılmalıdır.

Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkına İlişkin Olumsuzluklar

Pay sahibinin en temel haklarından biri olan bilgi alma hakkı TTK m.437 ile düzenlenmiştir. Bu çerçevede pay sahibinin bilgi alma hakkı esas sözleşme veya şirketin herhangi bir organının kararı ile sınırlandırılmaz, kaldırılamaz. Pay sahibi genel kurul esnasında bilgi alma hakkını yönetim kurulu üyeleri ve denetçilere soru sorarak kullanabilir. Elektronik genel kurula yönelik mevzuat hak sahibinin öneride bulunma ve görüş açıklama esaslarını belirlemiştir. EGK teb. m.6 hak sahibinin elektronik ortamda görüş bildirimini her biri en fazla 600 karakterden oluşan en fazla iki adet yazılı metin ile sınırlamaktadır. Halbuki, esasen genel kurul hak sahiplerinin birbiri ile fikir alışverişinde bulunduğu bir müzakere ortamıdır. Her ne kadar fiziksel olarak toplanan genel kurul ile elektronik katılımlı genel kurul arasında pay sahipleri bakımından bir fark gözetilmemiş olsa da elektronik ortamda genel kurula katılan pay sahibine görüş açıklama için verilen

İrem Tore

yazılı bildirim kısıtı genel kurula fiziki ortamda katılan pay sahipleri ile ve elektronik ortamda katılan pay sahipleri arasında fark yaratmaktadır. Pay sahibinin kendini sözlü ifade etmesi, ses tonu ve mimikleri ile bir bütündür ve yazılı olan bir metinden farklılık gösterir. Ayrıca, mevcut mevzuatın elektronik katılımlı pay sahibinin soru sorması değil görüş bildirmesi üzerine olduğunu belirtmek gerekir. Pay sahibi görüşülmekte olan gündem ile ilgili iki adet yazılı metin ile görüş bildirme hakkını kullandıktan sonra soru sorarak bilgi alması gerektiğinde nasıl bir yöntem uygulanacaktır? Bilgi alma hakkını bu nedenle kullanamayan pay sahibinin özel denetçi isteme hakkı nasıl değerlendirilecektir? Bilgi almak istediği konuyu ifade etmek için verilen karakter yeterli değilse veya bilgi edinme hakkı kullanıldığı sırada teknik bir arıza ile karşılaşır ve soru toplantıya zamanında iletilmezse ne yapılmalıdır? Görüldüğü üzere düzenleme bu haliyle bir açıdan pay sahibinin kendini ifade etmesini diğer açıdan bilgi edinme hakkını kısıtlamaktadır. Yazılı metin düzenlemesindeki karakter ve adet sınırının bilgi alma ve soru sorma haklarının kullanılmasına engel teşkil etmeyecek şekilde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Bu iki pay sahibi hakkının ayrı başlıklar altında detaylı bir şekilde düzenlenmesi hak kayıplarının minimize edilmesi için bir çözüm olabilir. Esasen, iletişim teknolojilerinin ve internetin hızla ilerlediği bu çağda toplantının sesli ve görüntülü yayınlanması ve hak sahiplerinin de toplantıya bu şekilde katılması mümkün kılınması bu tür sorunların giderilmesi için atılacak en önemli adımdır. Böylece, hak sahibi herhangi bir sınırlamaya maruz kalmaksızın görüşünü dile getirebilir, gündem konularını müzakere ederek bilgi alma hakkını kullanabilir.

Teknik Nedenlerden Kaynaklı Olumsuzluklar

Son olarak önem arz eden eksikliklerden biri de teknik aksaklıklarla karşılaşılan durumlara yönelik düzenlemenin bulunmamasıdır. Teknik aksaklıklar sistemden kaynaklanabileceği gibi yönetim kurulunun veya üçüncü kişilerin müdahalesi sonucu da ortaya çıkabilir (Bilgili, 2008, s. 581). Bu müdahaleler koordinasyon ve iletişim sorunlarına neden olarak hak sahibinin toplantıya katılması ve haklarını kullanmasına engel yaratabilir. EGK Yön. m.13 ve EGK TEB.m.9 gereğince şirket kendi ihmali olan teknik aksaklıklardan sorumludur. Ancak, şirketten kaynaklanmayan teknik aksaklıklardan doğan hak kayıplarının mevzuat kapsamına alınmaması pozitif hukukun bu açıdan yeterli olmadığını göstermektedir. Karayel ve Koçak'ın (2015:106-107) anket sorularını cevaplayan yöneticiler, genel kurullarda sayısı çok olmasa da görüntü ve ses aktarımının çeşitli defalar kesintiye uğradığını belirtmişlerdir. Ayrıca, araştırmacılar araştırma esnasında pay sahibi oldukları anonim şirketlerin genel kurullarına elektronik olarak katılmışlardır. Araştırmacıların elektronik ortamda katılım sağladığı bir olağan genel kurul toplantısında gündem maddesi ile görüşmeler esnasında şirketten kaynaklı ses ve görüntü kesilmesi sonucu hak sahipleri oylamaya katılamamıştır. Böyle bir durumda mevzuatta başvurulabilecek bir yöntem belirtilmediği gibi teknik arızanın hangi taraftan kaynaklandığı ve bu arızanın hak kaybına neden olduğunun nasıl ispat edileceği gibi unsurlar da mevzuatta açıkça belirtilmediği için pay sahipleri hak kaybına uğramıştır. Kanaatimce, teknik sorunlar nedeniyle bilgi alma ve inceleme hakkının kullanılamaması durumunda, genel kurulun ileri bir tarihe ertelenmesi bir çözüm olabilir. Zira, pay sahibi

Kurumsal Yönetim Kapsamında Pay Sahipliği Haklarının Kullanılabilmesi Amacıyla Elektronik Genel Kurul Toplantısının Güncel Mevzuat Işığında Değerlendirilmesi ve Bazı Öneriler

haklarının kullanımını, kanunun belirlediği sınırları aşacak şekilde engellemek, genel kurul kararının kesin hükümsüzlüğünü doğurur. Bu durum yatırımcıların şirkete duyduğu güveni zedeler. Pay sahibi haklarının kullanımının engellenmesi yatırımcının yönetime katılma sorununa elektronik genel kurul'dan beklenen katkının sağlanmamasına neden olacaktır. Karayel ve Koçak (2015:107) teknik bir nedenden, oylamanın şirket görevlisi tarafından verilen süreden erken sonlandırılması, dolayısıyla oy kullanamama durumu ile karşılaşmış ve bu gerekçesiyle MKK Hukuk İşleri Müdürlüğü'nden inceleme talep etmişlerdir. İnceleme sonucunda oylamanın şirket görevlisi tarafından erken kapatıldığı tespit edilmiş fakat kullanılmayan ret ve kabul oyları arasındaki farkın sonucu değiştirmeyeceği gerekçesi ile toplantının yenilenmesine gerek olmadığı belirtilmiştir. Toplantının yenilenmesi şirket açısından maliyetli olacağından kararı etkilemeyecek itirazlar için yenileme yapılmaması yerinde bir karardır. Fakat, bu tür şirket hatalarının yaptırma bağlanması pay sahibinin genel kurula olan güvenini pekiştireceğinden mevzuatta bu yönde düzenlemeler yapmak güç boşluğu sorununun en aza indirilmesine katkıda bulunacaktır.

SONUÇ

Genel kurul toplantısı, hak sahiplerinin şirket ile ilgili gündem maddeleri üzerinde tartışıp ve nihayetinde şirketin yönetimi ile ilgili kararların alınmasına katıldığı yerdir. Pay sahipleri genel kurulda gündem maddeleriyle ilgili fikirlerini dile getirip görüş alışverişinde bulunurlar. Karar vermek için yeterli bilgiye sahip olmadıkları gündem maddeleri hakkında soru sorar ve bilgi alırlar. Eski TTK m.371 gereği genel kurul toplantısı yerinin tek ve esas sözleşmede aksine hüküm yoksa şirketin merkezinin bulunduğu yer olması, pay sahiplerinin genel kurula katılımını güçleştirmekte ve yönetimde güç boşluğu sorununun oluşmasına neden olmaktadır.

6102 sayılı TTK ile anonim ortaklık genel kurul toplantılarının elektronik ortamda yapılması hukuken mümkün hale gelmiştir. Böylece, Türk mevzuatı genel kurullara ilişkin önemli uluslararası düzenlemelerle ve ilkelerle uyumlu hale gelmiştir. Mevcut düzenlemenin üç temel amacı vardır. Birinci amaç; güç boşluğunu en aza indirmektir. İkinci amaç kurumsal yönetimin temel ilkelerinden biri olan hesap verebilirliğin daha etkin uygulanmasını sağlamaktır. Son olarak ise anonim şirket ile azlık pay sahipleri arasındaki bağı kurmaktır (Turgut, 2015, s.25-26). Bu amaçlara ulaşmak adına mekan bağımlılığını ortadan kaldırması, elektronik ortamda temsilci atama, görüş bildirme ve oy verme gibi işlemlere imkan vermesi ile elektronik genel kurul öncesinde, esnasında ve sonrasında yapılacak işlemlerin açık bir şekilde düzenlenmiş olması mevcut düzenlemenin olumlu yanlarıdır. Bunun yanında uygulama esnasında teknik bir problem oluştuğu takdirde izlenmesi gereken yöntemle dair mevzuatta açık bir hüküm olmaması mevcut düzenlemenin önemli bir eksikliğidir. Bu çalışmada elektronik genel kurula ilişkin mevcut düzenlemenin pay sahiplerinin haklarını kullanmaları açısından yeterli olup olmadığı incelenmiştir.

Öncelikle elektronik genel kurul güç boşluğu sorununa bir çözüm niteliğindedir. MKK'nın belirttiği sayılara göre 2012-2018 yılları arasında genel kurula fiziki katılımcı toplam sayısı 33.463 pay sahibi iken elektronik katılımcı sayısı 112.060'dır. Karayel ve Koçak (2015:106)'ın sonuçları da MKK verilerini destekler niteliktedir. Araştırmacılar,

İrem Tore

ayrıca, elektronik genel kurul kullanan yatırımcı profilini incelemiş ve yabancı yatırımcıların elektronik genel kurul uygulamasından sonra sermaye piyasasına karşı ilgisinin arttığını tespit etmişlerdir. Elektronik genel kurul uygulaması şeffaflık ve hesap verebilirliğin yanı sıra pay sahipliği haklarının kullanılmasını kolaylaştırarak tüm pay sahiplerine eşit işlem ilkesini somutlaştırarak yönetim kurulunun keyfi karar almasını engellenmesi yönünde önemli bir işleve sahip olmuştur. Uluslararası ticaretin bir parçası olmayı hedefleyen Türkiye'nin elektronik genel kurul önündeki hukuki engelleri kaldırması yabancı sermaye yatırımcıları tarafından olumlu karşılanmıştır. Bu sonuçlar, bu düzenleme ile TTK'nin amaçladığı genel kurullara katılımının artırılması hedefine ulaşıldığını göstermektedir. Fakat, genel kurula katılımın artması güç boşluğunu gerçek anlamda ortadan kaldırmaz. Bunun için pay sahibinin yeterli, zamanında ve güvenilir bilgiye sahip olarak pay sahipliği haklarını genel kurulda kullanması gerekir. Mevcut hükümler ile elektronik genel kurul kolaylıkla uygulanabilir. Ancak, pay sahibinin elektronik genel kurula katılmasına engel teşkil edebilecek veya pay sahipliği haklarının kullanılmasını zorlaştırabilecek durumların en aza indirilmesi adına mevcut hükümlere bazı ek fıkralar getirilmesi gereklidir. Pay sahibinin genel kurula katılmasını ve haklarını kullanmasını engelleyecek uygulamalar hem TTK'ye hem de kurumsal yönetim ilkelerine aykırıdır. Bu engel ve zorluklar güç boşluğu oluşturmanın yanı sıra yatırım ortamına olan güveni de zedeler. Bu nedenle yukarıda bahsi geçen pay sahipliği haklarının kullanılması ile ilgili hususlarda düzenlemenin kanun sistematiğine uygun, daha detaylı ve açık şekilde yapılması, buna uymayan şirketlere yaptırım uygulanması güç boşluğu sorununun giderilmesi ve yatırımcıların haklarının güvence altına alınması bakımından önemli bir adım olacaktır.

Genel kurul toplantılarının elektronik ortamda yapılması hususundaki çalışmalar incelendiğinde bu konuda yeterli sayıda ampirik çalışma bulunmadığı gözlemlenmiştir. Elektronik genel kurul uygulaması esnasında ortaya çıkan olumsuz sonuçlar ampirik bir incelemeye tabi tutularak test edilmelidir. Üst düzey yöneticilerin de konu hakkında görüşlerinin yansıtıldığı bir ampirik çalışma literatüre katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, B. (2017). *Sermaye piyasası hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Altaş, S. (2016). *Türk ticaret kanunu'na göre anonim şirketler (7. bs.)*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Ararat, M. ve Yurtoğlu, B. (2013). Uluslararası kurumsal yatırımcıların genel kurullara katılımı ve oy kullanma eğilimleri. *İktisat İşletme ve Finans*, 28(322), 61-90.
- Bahtiyar, M. (2014). 6102 sayılı TTK ve ikincil düzenlemelere göre anonim şirketlerin genel kurullarında uygulanacak elektronik genel kurul sistemi. Ö. Teoman, E. Hamamcıoğlu, A. Karamanlıoğlu ve O. Görmez (Eds.), *Türk ticaret kanunu'na ilişkin ikincil mevzuatın değerlendirilmesi sempozyumu* içinde (s. 113-132). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Boros, E. (1999). *The online corporation: Electronic corporate communications, Discussion Paper, The University of Melbourne Centre for Corporate Law & Securities Regulation*

Kurumsal Yönetim Kapsamında Pay Sahipliği Haklarının Kullanılabilirliği Amacıyla Elektronik Genel Kurul Toplantısının Güncel Mevzuat Işığında Değerlendirilmesi ve Bazı Öneriler

https://law.unimelb.edu.au/__data/assets/pdf_file/0005/1710257/146-online1.pdf adresinden 12 Mayıs 2020 tarihinde edinilmiştir.

- Berle, A. ve Means, G. (1932). *The modern corporation and private property*. New York: Harcourt, Brace & World.
- Bilge, M. E. (2003). Anonim ortaklık genel kurullarına internet aracılığıyla katılım, bilgi toplumunda hukuk. A. Kaya (Ed.), *Ünal Tekinalp'e armağan* (Cilt 1) içinde (s. 219–235). İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Bilgili, F. (2004). İnternet ve anonim ortaklıklar genel kurul toplantısı. R. Serozan (Ed.) *Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu için armağan* içinde (s. 565-588). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Erginçan, Y. ve Bülbül, Ö. (2014). Türkiye'de elektronik genel kurulların ortakların oy haklarının kullanımına etkisi. *Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 13(2), 31-63.
- Eyüboğlu, C. (2019). *Halka açık anonim şirketlerde elektronik genel kurul toplantıları*. İstanbul: Oniki Levha Yayıncılık.
- Falcioğlu, M. Ö. (2016). *6102 sayılı Türk ticaret kanunu ve ilgili mevzuat kapsamında anonim şirketlerde elektronik genel kurul*. Ankara: Yetkin Yayınevi.
- Fama, E. ve Jensen, M. C. (1983). Separation of ownership and control. *Journal of Law and Economics*, 26(2), 301-325.
- Hamamcioğlu, E. ve Bahtiyar, M. (2014). *Yeni TTK'ya göre anonim ortaklık genel kurul toplantıları*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Kaya, M. İ. (2003). Anonim ortaklıkların genel kurul toplantılarının internet aracılığıyla yapılması. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 52(4), 211-228.
- Kayıhan, Ş. (2004). Anonim ortaklıklarda genel kurul ve internet. R. Serozan (Ed.) *Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu için armağan* içinde (s.607-637). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Moroğlu, E. (2012). *6102 sayılı Türk ticaret kanununa göre anonim ortaklıkta genel kurul kararlarının hükümsüzlüğü* (6. bs.). İstanbul: Oniki Levha Yayıncılık.
- Öztek, S. (1986). Şirketler grubunda yavru şirketlerdeki azınlık pay sahiplerinin Türk ticaret kanunu m. 363/İsviçre borçlar kanunu m. 697 çerçevesinde bilgi alma hakkı. H. Topcuoğlu, Y. Karayalçın ve İ. Akipek (Eds.), *Prof. D. Ernst Hirsch'in hatırasına armağan (1902-1985)* içinde (s. 291-333). Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü.
- Poroy, R., Tekinalp, Ü. ve Çamoğlu, E. (2012). *Ortaklıklar ve kooperatifler hukuku*, İstanbul: Vedat Yayıncılık.
- Pulaşlı, H. (2017). *Şirketler hukuku genel esaslar* (5. bs.). Ankara: Adalet Yayınevi.
- Pulaşlı, H. (t.y.). *Elektronik ortamda anonim şirket genel kuruluna ilişkin düzenlemelerin evrimi ve 6102 sayılı TTK'daki durumu*. <<http://arslanlibilimarsivi.com/sites/default/files/makale/HasanPulasli-internetOrtamindaGenelKurul.pdf>> adresinden 04 Mart 2020 tarihinde edinilmiştir.
- SPK. <https://www.spk.gov.tr/SiteApps/Yayin/YayinGoster/438> adresinden 20 Mart 2020 tarihinde edinilmiştir.
- Tekinalp, Ü. (1979). *Halka açık anonim ortaklıklarda yönetime katılma sorunları*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.

İrem Tore

- Turgut, M. (2015). *Borsaya kote anonim ortaklıklarda elektronik genel kurul*. İstanbul: On İki Levha Yayınları.
- Ulaş, I. (2005). Uygulamacı gözü ile Türk ticaret kanunu tasarısına bakış. *Batider*, 23(2), 189-210.
- Yayla, Ü. (2013). *Yeni TTK ve yeni spk uyarınca anonim ortaklık genel kurulları elektronik genel kurullar*. İstanbul: Oniki Levha Yayıncılık.
- Yılmaz, Ö. S. (2017). Çok ortaklı anonim şirketlerde hissedarların yönetime tam katılımlarının sağlanabilmesi amacıyla vekaleten oy kullanma sistemi'nin güncel yasa ve gelişmeler ışığında değerlendirmesi ve bazı öneriler. *Sosyal Siyaset Konferansları*, 73(2), 185-193.
- Türk Ticaret Kanunu. (2011). *T.C. Resmi Gazete*, (R.G. 14 Şubat 2011- 27846).
- Sermaye Piyasası Kanunu. (2012). *T.C. Resmi Gazete*, (R.G. 30 Aralık 2012- 28513).
- 2007/36/EC sayılı pay senetleri borsada kote edilmiş anonim şirketlerde pay sahiplerinin belirli hakları kullanmasına ilişkin direktif. (2007). *Official Journal of the European Union* (14 Temmuz 2007-L 184/17).
- Anonim ortaklıkların genel kurul toplantılarının usul ve esasları ile bu toplantılarda bulunacak gümrük ve ticaret bakanlığı temsilcileri hakkında yönetmelik. (2012). *T.C. Resmi Gazete*, (R.G. 28 Kasım 2012- 28481).
- Anonim ortaklıkların genel kurullarında uygulanacak elektronik genel kurul sistemi hakkında tebliğ. (2012). *T.C. Resmi Gazete*, (R.G. 29 Ağustos 2012- 28396).